

Dosarul nr. 2r-82/19

Prima instanță - (Judecătoria Orhei, sediul Telenești) L. Iarmaliuc

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) N. Budăi, I. Cotruță, I. Muruianu

DECIZIE

30 ianuarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Anatolie Jurcov,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie
Jurcov împotriva Penitenciarului nr. 17 Rezina cu privire la repararea prejudiciului
moral,

împotriva încheierii din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 9 noiembrie 2017, prin intermediul oficiului poștal, Anatolie Jurcov a depus
cerere de chemare în judecată împotriva Penitenciarului nr. 17 Rezina cu privire la
repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 13 martie 2018 a Judecătoriai Orhei, sediul Telenești, cererea
de chemare în judecată depusă de Anatolie Jurcov împotriva Penitenciarului nr. 17
Rezina cu privire la repararea prejudiciului moral, s-a respins.

La 28 martie 2018, prin intermediul oficiului poștal, Anatolie Jurcov a depus
cerere de apel nemotivată, redactată în limba rusă, împotriva hotărârii din 13 martie
2018 a Judecătoriai Orhei, sediul Telenești.

Prin încheierea din 5 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs
cererii de apel depusă de Anatolie Jurcov.

S-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării apelului motivat,
redactat în limba română, până la data de 27 iunie 2018.

S-a explicat apelantului că în caz contrar, cererea de apel nu va fi considerată
depusă și va fi restituită conform art. 369 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

La 15 iunie 2018, prin intermediul oficiului poștal, Anatolie Jurcov a depus
cererea de apel motivată, redactată în limba rusă, solicitând casarea hotărârii din 13
martie 2018 a Judecătoriai Orhei, sediul Telenești.

Totodată, a solicitat înlocuirea avocatului Gheorghe Ursan, care i-a reprezentat
interesele în prima instanță.

Prin încheierea din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea
de apel depusă de către Anatolie Jurcov, cu toate actele anexate, deoarece apelantul

nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

La 13 august 2018, Anatolie Jurcov a declarat recurs împotriva încheierii din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Prin decizia din 24 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Anatolie Jurcov și s-a casat încheierea din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind restituită spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, de la etapa soluționării chestiunii cu privire la punerea pe rol a cererii de apel.

Prin încheierea 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins, ca neîntemeiat, demersul apelantului Anatolie Jurcov cu privire la solicitarea de către instanța de apel a acordării asistenței juridice garantate de stat și înlocuirea reprezentantului Gheorghe Ursan cu alt avocat.

S-a restituit cererea de apel depusă de Anatolie Jurcov împotriva hotărârii din 13 martie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenеști, cu toate actele anexate, din motiv că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

La 19 decembrie 2018, prin intermediul oficiului poștal (f.d. 189), Anatolie Jurcov a declarat recurs împotriva încheierii din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii.

În motivarea recursului, Anatolie Jurcov a exprimat dezacordul cu încheierea contestată, invocând că instanța de apel a încălcat normele de drept material și normele de drept procedural.

Recurentul a indicat că este de naționalitate rusă și nu cunoaște limba română, iar deoarece este condamnat și își ispășește pedeapsa în penitenciar, nu are posibilitate de a beneficia de serviciile unui traducător pentru a depune cererea de apel redactată în limba de stat.

A menționat că, în acest sens, pentru a înlătura neajunsurile cererii de apel, a solicitat instanței de apel să-i fie asigurat un avocat care să-i acorde asistență juridică garantată de stat, însă cerința dată a fost respinsă, fapt prin care i-a încălcat dreptul la apărare și dreptul de acces la justiție.

Anatolie Jurcov a reținut că, deși anterior omisiunile date au fost menționate de instanța de recurs prin decizia din 24 octombrie 2018, prin care cauza a fost remisă la rejudecare, acestea au rămas fără soluționare, fiind ignorate de instanța de apel.

Totodată, a reținut că Curtea de Apel Chișinău i-a expediat încheierea din 22 noiembrie 2018 abia la data de 12 decembrie 2017, deși aceasta urma să-i fie trimisă în cel mult 5 zile de la emitere.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Potrivit scrisorii cu nr. de ieșire 12600 (f.d. 181), copia încheierii contestate a fost expediată recurentului la 5 decembrie 2018, fiind recepționată la 14 decembrie 2018 (f.d. 186).

Din aceste considerente, Colegiul consideră că recursul declarat la 20 decembrie 2018, este în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3

judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Verificând legalitatea încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, în raport cu materialele cauzei, Colegiul consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, din considerentele ce urmează.

Conform art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Astfel, din materialele cauzei rezultă că la 9 noiembrie 2018 Anatolie Jurcov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Penitenciarului nr. 17 Rezina cu privire la repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 13 martie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Jurcov împotriva Penitenciarului nr. 17 Rezina cu privire la repararea prejudiciului moral, s-a respins ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 28 martie 2018 Anatolie Jurcov a depus cerere de apel nemotivată, redactată în limba rusă, solicitând casarea acesteia.

Prin încheierea din 5 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Anatolie Jurcov și s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării apelului motivat, redactat în limba română, până la data de 27 iunie 2018.

La 15 iunie 2018, prin intermediul oficiului poștal, Anatolie Jurcov a depus cererea de apel motivată, redactată în limba rusă, solicitând casarea hotărârii din 13 martie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești. Totodată, apelantul a solicitat înlocuirea avocatului Gheorghe Ursan.

Prin încheierea din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea de apel depusă de către Anatolie Jurcov, cu toate actele anexate, deoarece apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

La 13 august 2018, Anatolie Jurcov a declarat recurs împotriva încheierii din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Iar, prin decizia din 24 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Anatolie Jurcov, s-a casat încheierea din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, de la etapa soluționării chestiunii cu privire la punerea pe rol a cererii de apel.

La rândul său, Curtea de Apel Chișinău, soluționând chestiunea privind acceptarea spre examinare a cererii de apel, prin încheierea 22 noiembrie 2018, a respins ca fiind neîntemeiat demersul apelantului Anatolie Jurcov cu privire la solicitarea de către instanța de apel a acordării asistenței juridice garantate de stat și înlocuirea reprezentantului Gheorghe Ursan cu alt avocat și a restituit cererea de apel depusă de Anatolie Jurcov împotriva hotărârii din 13 martie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Telenești, cu toate actele anexate, din motiv că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel menționate în încheierea din 5 iunie 2018.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră justificată critica adusă în cererea de recurs, iar soluția instanței de apel de a restitui apelul pentru motivele indicate, una neîntemeiată și care urmează a fi apreciată ca o limitare a dreptului reclamantului Anatolie Jurcov la un proces echitabil.

Așadar, în speță, analizând materialele cauzei, Colegiul constată că recurentul Anatolie Jurcov este de naționalitate rusă, nu cunoaște limba de stat și își ispășește pedeapsa în Penitenciarul nr. 17 Rezina.

Pornind de la aceste împrejurări, instanța de recurs ține să menționeze că, fiind vorbitor de limbă rusă și aflându-se în custodia statului, Anatolie Jurcov, nu a avut posibilitatea reală de a beneficia de serviciile unui traducător autorizat pentru a prezenta cererea de apel redactată în limba de stat.

Astfel, având drept scop înlăturarea neajunsurilor cererii de apel, Anatolie Jurcov a solicitat să-i fie acordată asistență juridică garantată de stat, însă prin încheierea 22 noiembrie 2018, demersul apelantului Anatolie Jurcov cu privire la solicitarea de către instanța de apel a acordării asistenței juridice garantate de stat și înlocuirea reprezentantului Gheorghe Ursan cu alt avocat, s-a respins ca fiind neîntemeiat.

La capitolul dat, Colegiul reține că art. 8 din Codul de procedură civilă statuează că, părțile, alți participanți la proces au dreptul să fie asistați în judecată de către un avocat ales ori desemnat de coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau de un alt reprezentant, în cazurile prevăzute de prezentul cod.

Asistența juridică poate fi acordată în orice instanță de judecată și în orice fază a procesului.

Modul de acordare a asistenței juridice se stabilește de prezentul cod și de alte legi.

În conformitate cu art. 75 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în procesul civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat.

Conform art. 77 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat pentru parte sau intervenient: a) dacă domiciliul pârâtului nu este cunoscut; c) în condițiile art. 306, 316 și 278⁶; d) în alte cazuri prevăzute de lege.

Condițiile, volumul și modul de acordare a asistenței juridice garantate de stat, întru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, intereselor lui legitime sînt reglementate prin Legea nr. 198-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat.

Astfel, art. 19 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 198-XVI din 26 iulie 2007, prevede că, au dreptul la asistență juridică calificată persoanele specificate la art. 6, care au nevoie de asistență juridică în cauze contravenționale, civile și de contencios administrativ, însă nu dispun de suficiente mijloace pentru a plăti aceste servicii, cauzele fiind complexe din punct de vedere juridic sau procesual.

Conform art. 26 alin. (4) din Legea menționată, în cazul prevăzut la art. 19 alin. (1) lit. e), solicitantul asistenței juridice calificate prezintă oficiului teritorial o cerere

cu respectarea prevederilor art. 25. Decizia privind acordarea asistenței juridice calificate se adoptă de către coordonatorul oficiului teritorial și se comunică solicitantului în decursul a 3 zile lucrătoare.

În situația descrisă, Colegiul relevă că, coroborarea prevederilor legale sus indicate instituie că, pentru a nu-i îngrădi apelantului dreptul de acces la instanța civilă, acestuia urma a-i fi acordat termen pentru a depune cererea către Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat în vederea desemnării unui avocat, conform 19 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat nr. 198-XVI din 26 iulie 2007.

Însă, instanța de apel nu a apreciat acest aspect, iar această omisiune poate aduce atingere esenței dreptului reclamantului de acces la instanță și, respectiv, la un proces echitabil.

Drept urmare, în speță este important de menționat că, în temeiul Convenției europene, drepturile participanților la proces trebuie să fie „concrete și efective” mai degrabă decât „teoretice și iluzorii”.

Pentru ca dreptul de acces la instanță să fie unul efectiv, statele pot fi obligate să asigure asistență judiciară, traducere sau alt sprijin de natură practică astfel încât să permită persoanelor accesul la procedurile judiciare.

Efectivitatea dreptului de acces la instanță impune ca un individ să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile sale (Bellet împotriva Franței, Hotărârea din 4 decembrie 1995, pct. 42, 36, Cañete de Goñi împotriva Spaniei, nr. 55.782/00, pct. 34, CEDO 2002-VIII).

Instanța de recurs notează, că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hot. Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982), or drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă, reală și nu iluzorie sau teoretică, iar imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hot. Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

De asemenea, la caz, Colegiul consideră oportun de a evoca faptul că dreptul procedural de a ataca hotărârea judecătorească este unul special, de care beneficiază doar părțile în dosarul civil și reprezentanții acestora, care au fost împuterniciți în mod expres cu acest drept.

Articolul 80 din Codul de procedură civilă statuează în alin. (7) că, împuternicirile date avocatului sau avocatului stagiar se atestă printr-un mandat, eliberat de reprezentat și certificat de avocat.

La fel și art. 60 alin. (2) din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, prevede că împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

Pct. 6 alin. (2) lit. b) din Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar nr. 158 din 28 februarie 2013, prevede că formularul mandatului avocatului conține următoarele elemente obligatorii: pe verso se inserează: a) împuternicirile avocatului; a¹) numele și prenumele clientului; b) semnătura clientului sau, după caz, a avocatului.

Aderent, pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28 februarie 2013 consemnează că, împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar în procesul civil, stabilite conform art. 81 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, urmează a fi consemnate pe versoul mandatului sau, după caz, în procura întocmită la cererea clientului, în modul stabilit de lege.

În speță, instanța de recurs denotă că pe verso mandatului avocațial seria MA nr. 0895980 din 31 ianuarie 2018 sunt enumerate împuternicirile acordate de reprezentat avocatului, însă acestea nu sunt certificate prin semnătura olografă a reprezentatului Anatoli Jurcov și/sau a avocatului Gheorghe Ursan, conform pct. 6 alin. (2) lit. b) din Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28 februarie 2013.

Astfel, coroborarea prevederilor art. 80 alin. (7) din Codul de procedură civilă cu dispozițiile pct. 6 alin. (2), pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 158 din 28 februarie 2013, instituie semnătura olografă a reprezentatului și ale avocatului aplicate pe versoul mandatului ca fiind un element imperativ de valabilitate al împuternicirilor.

Cu titlu subsecvent, Colegiul evocă faptul că, avocatul Gheorghe Ursan a fost desemnat doar ca reprezentant al lui Anatoli Jurcov, dar fără împuterniciri speciale. Or, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat nu poate substitui voința lui Anatoli Jurcov în partea împuternicirilor procesuale cu care urmează să fie investit reprezentantul său, avocatul Gheorghe Ursan, în prezenta cauză civilă.

În conjunctura ipotezelor relevate, Colegiul desprinde că, prin prisma art. 81 alin. (1) din Codul de procedură civilă, avocatul Gheorghe Ursan a fost împuternicit de a exercita în numele reprezentatului său Anatoli Jurcov toate actele procedurale, cu excepția dreptului de a semna cererea și de a o depune în judecată, de a recurge la arbitraj pentru soluționarea litigiului, de a renunța total sau parțial la pretențiile din acțiune, de a majora sau reduce quantumul acestor pretenții, de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii, de a o recunoaște, de a recurge la mediere, de a încheia tranzacții, de a intenta acțiune reconvențională, de a transmite împuterniciri unei alte persoane, de a ataca hotărârea judecătorească, de a-i schimba modul de executare, de a amâna sau eșalona executarea ei, de a prezenta un titlu executoriu spre urmărire, de a primi bunuri sau bani în temeiul hotărârii judecătorești, drept care trebuie menționat expres, sub sancțiunea nulității, în procura eliberată reprezentantului persoanei juridice sau în mandatul eliberat avocatului.

În această ordine de idei, instanța de recurs conchide că, în speță, împuternicirile au fost acordate într-un mod defectuos și nu întrunesc toate elementele de valabilitate, deoarece nu au fost certificate prin semnătura olografă a reprezentatului Anatoli Jurcov, sau după caz ale avocatului Gheorghe Ursan.

Drept consecință, nu poate fi reținut raționamentul instanței de apel că avocatul Gheorghe Ursan a fost împuternicit de către Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat să acorde asistență juridică lui Anatoli Jurcov, inclusiv cu dreptul de a contesta hotărârile și de a semna cererea de apel.

Inevitabil, la caz, este de menționat toate aceste circumstanțe au rămas neelucidate de către instanța de apel, având în vedere că anterior aceste omisiuni au fost menționate de Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin decizia din 24 octombrie 2018, prin care cauza a fost remisă la rejudecare, în același complet de judecată, de la etapa soluționării chestiunii cu privire la punerea pe rol a cererii de apel.

Prin decizia menționată instanța de recurs a specificat aspectele importante ce urmează a fi examinate de către instanța de apel la soluționarea chestiunii privind acceptarea spre judecare a cererii de apel.

În această ordine de idei, faptele relatate generează casarea încheierii contestate, or, menținerea acesteia în condițiile sus-enunțate, nu ar constitui pentru Anatolie Jurcov decât o îngrădire a posibilității de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare.

Astfel, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că argumentele invocate de către recurent sunt întemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Anatolie Jurcov, a casa încheierea din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Jurcov împotriva Penitenciarului nr. 17 Rezina cu privire la repararea prejudiciului moral, și a restitui cauza spre rejudecare, la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, de la etapa soluționării chestiunii privind acceptarea spre examinare a cererii de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. b) și art. 428 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Anatolie Jurcov.

Se casează încheierea din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Jurcov împotriva Penitenciarului nr. 17 Rezina cu privire la repararea prejudiciului moral, cu restituirea cauzei spre rejudecare, în Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată, de la etapa soluționării chestiunii privind acceptarea spre examinare a cererii de apel.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Galina Stratulat

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari